

คู่มือการบริหารความเสี่ยงประกอบ

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ "ผลการประเมินระดับคุณธรรมและความ โปร่งใส (ITA) ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ มีคะแนนรวม ๗๙.๓๙ เพื่อเป็นการยกระดับผลการประเมินฯ ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้สูงขึ้น ผู้รับผิดชอบ ได้ดำเนินการ ศึกษาวิธีการ ในการดำเนินการ ตัวชี้วัดที่ ๑๐ การ ป้องกันการทุจริต เรื่อง มาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต ข้อ ๐๓๖ แสดงผลการประเมินความเสี่ยงของการ ดำเนินงานหรือการ ปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วน ตนกับผลประโยชน์ ส่วนรวมของหน่วยงาน และ ข้อ ๐๓๗ แสดงการดำเนินการหรือกิจกรรมที่แสดงถึงการจัดการ ความเสี่ยงของการ ดำเนินการในกรณีที่น่าจะก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน ให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปปฏิบัติจริง ในเรื่องความ ทุจริตที่อาจก่อให้เกิดขึ้น ต่อการปฏิบัติงาน และได้นำผลที่ได้ศึกษามาจัดการบริหารความเสี่ยงขึ้น โดยผล การศึกษาข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น มาจากการให้ความร่วมมือร่วมใจของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ในการ ตอบแบบประเมินที่ได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ตอน สามารถสรุปผล นำไปสู่แนวทางการบริหารความเสี่ยงของ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ครั้งนี้ และคาดว่าจะส่งผลถึงการบริหาร ความเสี่ยงใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ	๑
วิสัยทัศน์	๑
พันธกิจ	๑
ยุทธศาสตร์	๑
บทที่ ๒ การบริหารความเสี่ยง	๑๓
หลักการและเหตุผล	๑๓
วัตถุประสงค์ของการจัดทำ	๑๓
ขอบเขตของการจัดทำ	๑๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๔
นิยามศัพท์และคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง	๑๔
ประเภทของความเสี่ยง	๑๕
การประเมินความเสี่ยง	๑๖

บทที่ ๑

บทนำ

ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

เหตุที่ได้ชื่อ “สำนักตะคร้อ” เพราะเมื่อสมัยก่อนลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม มีลำห้วยจับพง และมีต้นค้อ ลำต้นใหญ่ ๑๐ คนโอบ เป็นที่พักของคณะเดินทางเกวียนค้าขายสมัยก่อน จำนวน ๔๐-๕๐ ลำเกวียน การเดินทางไปมาค้าขายเป็นประจำในแถบบริเวณนี้ และยังเป็นจุดพำนัก พักอาศัยของพ่อค้าเกวียนและเป็นที่พักของพ่อค้าในการขนถ่ายซื้อขายสินค้าระหว่างพ่อค้า เรียกกันที่สถานที่สำนักตะคร้อ หรือใต้ต้นค้อใหญ่ห้วยลำจับพง พื้นที่ดังกล่าวจึงมีคนเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อทำมาหากินและตั้งเป็นชุมชนมากขึ้นและมีเส้นทางเกวียนที่ใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมาระหว่างเมืองนครราชสีมากับชุมชน จึงมีคนพูดกันติดปากว่า “สำนักตะคร้อ” และเมื่อมีการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น จึงได้รวบรวมเอาหมู่บ้านต่าง ๆ ขึ้นเป็นตำบล “สำนักตะคร้อ” ในปัจจุบัน โดยใช้ชื่อตำบลจากบ้านสำนักตะคร้อ หมู่ที่ ๑

ตำบลสำนักตะคร้อ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอด่านขุนทด และได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทย แยกเขตการปกครองเป็น ตำบลสำนักตะคร้อ มีผลเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเทพารักษ์ ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๖ หมู่บ้าน และได้รับยกฐานะจากสภาตำบลสำนักตะคร้อเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

วิสัยทัศน์ (vision) และพันธกิจ (mission) การพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

วิสัยทัศน์ (vision)

" พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยกระดับคุณภาพชีวิต ชุมชน อยู่ดี มีความสุข "

พันธกิจ

๑. พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค
๒. การคมนาคมต้องสะดวกรวดเร็ว
๓. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๔. ประสานงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งน้ำ
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม
๕. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้มีเส้นทางคมนาคมระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ได้มาตรฐานครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน
๒. เพื่อให้มีแหล่งน้ำที่สามารถกักเก็บน้ำได้อย่างเพียงพอ สำหรับการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน
๓. เพื่อประชาชนทุกกลุ่มในตำบล ได้รับการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพ การตลาด ระบบการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ จัดหาตลาดกลางเพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพในตำบล
๔. เพื่อประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสำนักตะคร้อมีคุณภาพชีวิตที่ดีครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณีและรัฐพิธี การกีฬา มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๕. เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
๖. เพื่อประชาชนมีจิตสำนึก และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในตำบลมีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่และมีความยั่งยืน

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของจำนวนประชากรที่ได้รับฝึกอบรมการประกอบอาชีพ
๒. ร้อยละของจำนวนประชากรมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น
๓. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของประชาชนที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาด้านการเกษตรและการแปรรูปสินค้าระดับ
๔. ความสำเร็จของการจัดการศึกษา
๕. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการสงเคราะห์
๖. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
๗. ร้อยละของประชากรมีระบบบริการสุขภาพที่ดีมาตรฐานและทั่วถึง
๘. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนกีฬาและนันทนาการและจำนวนที่เพิ่มขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา พื้นฟู
๙. จำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
๑๐. จำนวนบุคลากรของหน่วยงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน
๑๑. จำนวนการให้บริการ การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่เพิ่มขึ้น
๑๒. ระดับความสำเร็จของชุมชนมีความเข้มแข็งและเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น
๑๓. จำนวนถนนที่เพิ่มขึ้นและได้รับการบำรุงรักษา
๑๔. จำนวนไฟฟ้าสาธารณ ระบบประปา ได้รับการก่อสร้าง/บำรุงรักษาและเพิ่มขึ้น
๑๕. ร้อยละของระบบจราจรที่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง
๑๖. ระดับความสำเร็จของแหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนาสามารถกัก เก็บ น้ำได้เพิ่มขึ้น
๑๗. ร้อยละของผู้รับบริการให้มีความพึงพอใจต่อการบริการ
๑๘. ระดับความสำเร็จของประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบบำบัดน้ำเสียและการบริหารการจัดการขยะ สิ่งปฏิภูล

คำเป้าหมาย

๑. จัดให้มีและพัฒนาเส้นทางคมนาคมระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ได้มาตรฐานครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๒. จัดให้มีและพัฒนาแหล่งน้ำให้สามารถกักเก็บน้ำได้อย่างเพียงพอ สำหรับการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน

๓. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมอาชีพอิสระให้กับประชาชน ทุกกลุ่มในตำบลสำนักตะคร้อให้มีการเรียนรู้ และพัฒนาด้านอาชีพ การตลาด ระบบการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ จัดหาตลาดกลาง เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพในตำบลสำนักตะคร้อ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ

๔. ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐาน การได้รับบริการทางสาธารณสุขอย่างทั่วถึง พัฒนาศักยภาพความพร้อมทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดหาสนามกีฬา และสวนสาธารณะ เพื่อเป็นสถานที่ออกกำลังกายและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน พร้อมจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสนับสนุนการเพิ่มทักษะให้บุคลากรของอบต.ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานของ อบต.ให้เพียงพอกับการปฏิบัติงานและบริการประชาชนนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ อันประกอบด้วยหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนองค์กรประชาชนต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมอันเป็นสาธารณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๖. สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่ และมีความยั่งยืน

กลยุทธ์

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

กลยุทธ์

๑. ก่อสร้างและปรับปรุงบำรุงถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำให้เป็นไปด้วยความสะดวก
๒. ก่อสร้าง ปรับปรุง ขยายเขตไฟฟ้าและไฟฟ้าสาธารณะ
๓. ก่อสร้าง ปรับปรุงและขยายเขตประปา
๔. บริการสาธารณสุขที่ประชาชนพึงได้รับอย่างถ้วนหน้า

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งน้ำ

กลยุทธ์

๑. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
๒. ส่งเสริมชลประทานและก่อสร้างฝายต้นน้ำให้เพียงพอ เพื่อสามารถกักเก็บน้ำ กระจายน้ำ และส่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดปี

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร
๒. เสริมสร้างและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ
๓. สร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค
๔. สนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัยเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม

กลยุทธ์

๑. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
๒. การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา
๓. การพัฒนาส่งเสริมด้านสุขภาพและอนามัย
๔. การพัฒนาและส่งเสริมด้านสวัสดิการชุมชน
๕. การพัฒนาและส่งเสริมด้านกีฬาและการนันทนาการ

๕. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนในการพัฒนาทางการเมืองและสังคม
๒. ส่งเสริมมาตรการป้องกัน เฝ้าระวังรักษาบำบัดผู้เสียดียาเสพติดและการรักษาสุขภาพชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน
๓. ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและองค์กรให้มีขีดความสามารถในการพัฒนา
๔. การถ่ายโอนงานตามภารกิจและส่งเสริมการสร้างโอกาสเข้ากับบริการสาธารณะ
๕. ส่งเสริมระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้สามารถลดปัญหา ความรุนแรงจากอุบัติเหตุ อุบัติภัย อาชญากรรมและสาธารณภัยต่าง ๆ
๖. การพัฒนาและจัดระเบียบของชุมชนและสังคม
๗. ส่งเสริม สนับสนุน แนวนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์

๑. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักของเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ประชาชนในการเพิ่มการผลิต โดยมุ่งเน้นคุณธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม มีมาตรการลดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
๒. ส่งเสริม สนับสนุน ชุมชนเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
๓. การบริหารจัดการและรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอย

จุดยืนทางยุทธศาสตร์

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ จึงได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) คือ “พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยกระดับคุณภาพชีวิต ชุมชนอยู่ดี มีความสุข ”

ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะคร้อ มีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนี้

บทที่ ๒

การบริหารความเสี่ยง

หลักการและเหตุผล

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศผลคะแนนประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ "ผลการประเมินระดับคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ มีคะแนนรวม ๕๙.๙๕ จากผลการประเมินครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ มากพอสมควร

อนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ เล็งเห็นความสำคัญของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในทุก ๆ ตัวชี้วัด และตระหนักว่าควรดำเนินการวิเคราะห์ผลประเมิน เพื่อให้เกิดแนวทางในการประเมิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่สามารถยกระดับผลคะแนนการประเมินในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับ ตัวชี้วัดที่ ๑๐ การป้องกันการทุจริต เรื่อง มาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต ข้อ ๐๓๖ แสดงผลการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน และ ข้อ ๐๓๗ แสดงการดำเนินการหรือกิจกรรมที่แสดงถึงการจัดการความเสี่ยงของการดำเนินการในกรณีที่น่าจะก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน นั้น จะต้องมีการรายงานข้อมูลเพื่อรับการประเมินตามที่มีการกำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ จึงจัดทำ “คู่มือการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีเทศบาลตำบลอุดมธรรม” ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลฯ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ

๑. เพื่อจัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ
๒. เพื่อสร้างแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

ขอบเขต

เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปี องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้คู่มือการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ
๒. ได้แนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงประกอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ
๓. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และไม่ก่อให้เกิดการทุจริตต่อการปฏิบัติงาน
๔. คู่มือการบริหารความเสี่ยงฯ ช่วยปกป้องการปฏิบัติงาน ปรับปรุงระบบงาน และการวางแผน
๕. สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารและมองเป้าหมายในภาพรวม

นิยามศัพท์และคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้การใช้คำที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงเป็นที่เข้าใจในทิศทางเดียวกัน ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล จึงกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับความเสี่ยงไว้ดังนี้

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์ / การกระทำใด ๆ ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบ ต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการที่จะก้าวสู่พันธกิจ และวิสัยทัศน์ ที่ได้กำหนดไว้

การจัดการความเสี่ยงหรือ การบริหารความเสี่ยง (Risk management) คือ การจัดการความเสี่ยง ทั้งในกระบวนการในการระบุ วิเคราะห์(Risk analysis) ประเมิน (Risk assessment) ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับ กิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล ลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเรียกว่า อุบัติภัย (Accident)

แผนการบริหารความเสี่ยง (Planning of Risk) หมายถึง แผนซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารและพนักงาน
องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีแนวทางการบริหารความเสี่ยง

การติดตามและประเมินผล เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีความสมบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้อง
มีการติดตามและประเมินผล หลังการดำเนินการติดตามแผน และทำการสอบทานดูว่าแผนจัดการความเสี่ยงใดมี
ประสิทธิภาพดี ให้ดำเนินการต่อ หรือแผนจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยน โดยอาจกำหนดข้อมูลที่ต้องติดตาม
จัดทำ Check sheet และกำหนดความถี่เพื่อสอบทานเป็นรายไตรมาส

ประเภทของความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงองค์กรนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการบริหารจัดการ และการกำกับดูแล
กิจการของแต่ละองค์กร หากองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้สามารถบรรลุ
วัตถุประสงค์องค์กรทั้งในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ซึ่งประเภทของความเสี่ยงแบ่งออกได้ ๔
ลักษณะดังนี้

๑. ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: SR) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์
แผนดำเนินงานและนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก อัน
ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร โดยแหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
สามารถจำแนกได้ ๒ ประเภท คือ

๑.๑ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย กระแสสังคม การ
เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางการเมือง

๑.๒ ปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่สามารถส่งผลกระทบต่อ
หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการ
และวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูล และเทคโนโลยี สำหรับการให้บริการ เป็นต้น

๒. ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk: FR) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่าย
งบประมาณไม่เป็นไปตามแผน งบประมาณถูกตัด งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่
เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดสรรไม่พอเพียง

๓. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operation Risk: OR) หรือความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน คือ
ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงาน
ภายในคน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก

๔. ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk: CR) หมายถึง ความ
เสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ หรือกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่
มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์และการจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ ความเสี่ยง(Impact) ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของส่วนงานหรือหน่วยงานภายใน

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย

การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน คือ

๑) การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน

เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง(Likelihood) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดเกณฑ์ เป็นเกณฑ์ในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ ๕ ระดับ

ระดับ ๑ หมายถึง มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความทุจริตต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ระดับ ๒ หมายถึง มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความทุจริตต่อการปฏิบัติงานน้อย

ระดับ ๓ หมายถึง มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความทุจริตต่อการปฏิบัติงานปานกลาง

ระดับ ๔ หมายถึง มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความทุจริตต่อการปฏิบัติงานมาก

ระดับ ๕ หมายถึง มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความทุจริตต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด

การแปลค่าความเฉลี่ยจากเกณฑ์การประเมิน เพื่อการวิเคราะห์ผลครั้งนี้ มีค่าดังนี้

๑.๐๐ - ๑.๔๙ มีความเสี่ยงน้อยที่สุด

๑.๕๐ - ๒.๔๙ มีความเสี่ยงน้อย

๒.๕๐ - ๓.๔๙ มีความเสี่ยงปานกลาง

๓.๕๐ - ๔.๔๙ มีความเสี่ยงมาก

๔.๕๐ - ๕.๐๐ มีความเสี่ยงมากที่สุด

๒) การระบุความเสี่ยง (Identify Risks)

เป็นกระบวนการที่ผู้ดำเนินการได้ระบุความเสี่ยงจากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยการวิธีการให้คณะผู้บริหาร และพนักงานส่วนตำบล ใช้วิธีการ Checklist

๓) การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง

เป็นการนำความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่ระบุไว้ มาประเมินโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงต่าง ๆ และประเมินระดับความรุนแรงหรือมูลค่าความเสียหาย (Impact) จากความเสี่ยง เพื่อให้ได้ระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างถูกต้องภายใต้งบประมาณ กำลังคน หรือ เวลาที่มีจำกัด โดยอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น

๔) การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เมื่อพิจารณาโอกาส/ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้ว ให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงว่าก่อให้เกิดความเสี่ยงในระดับใด ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่ามี ความเสี่ยงใดเป็นความเสี่ยงในระดับมากที่สุด ที่จะต้องบริหารจัดการก่อน

๕) การจัดลำดับความเสี่ยง

เมื่อได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้ว ให้นำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยง เพื่อพิจารณากำหนด นโยบาย มาตรการ กิจกรรม การควบคุมในแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงในระดับมากที่สุด โดย พิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่เกิดจากการ Checklist ของคณะผู้บริหาร และพนักงานส่วนตำบล ที่ กำหนดการแปลค่าความเฉลี่ยจากเกณฑ์การประเมินไว้ และเลือกความเสี่ยงที่มีระดับมากที่สุดมาจัดทำ แผนการบริหารความเสี่ยงก่อน